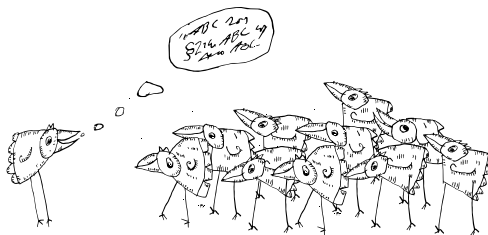

JAK USPOŘÁDAT AKCI EKOLOGICKY

RADY A NÁPADY PRO ORGANIZÁTORY SLAVNOSTÍ, KONFERENCÍ I PORAD

JAK USPOŘÁDAT AKCI EKOLOGICKY

RADY A NÁPADY PRO ORGANIZÁTORY SLAVNOSTÍ, KONFERENCÍ I PORAD

Autorka textů: Renata Placková
Redakční práce: Hana Machů
Odborné konzultace: Petr Ledvina
Ilustrace: Rostislav Pospíšil
Grafická úprava: Alžběta Hanzlová
Korektury: Eva Strnadová

Vydání první
Vydala Tradice Bílých Karpat, z. s.
ve spolupráci s Ekologickým institutem Veronica, 2016
www.tradicebk.cz, www.veronica.cz
Elektronicky je k dispozici na www.veronica.cz/publikace
Publikace je vydána v rámci projektu
„Jak uspořádat akci? Regionálně, šetrně, odpovědně“.
Projekt byl finančně podpořen v grantovém řízení
Ministerstva životního prostředí
a nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

© Tradice Bílých Karpat, z. s., ZO ČSOP Veronica, 2016
ISBN 978-80-87308-34-9 (ZO ČSOP Veronica)
Tištěno na recyklovaném papíru.

Obsah:

Čí só hode? Naše hode. Ekohode!	5
Jak na ekoakci?	7
Velké akce: festivaly, slavnosti, hody, koncerty	9
Akce v interiéru: porady, semináře, školení, konference	17
Jak to zařídit na akci? Návod na správný postup	19
Veřejné zakázky a ekoakce	21
Příklady dobré praxe	23
Příloha 1: Seznam vybraných ekoznaček a certifikátů	26
Příloha 2: Informační zdroje aneb Kam pro další rady?	28
Příloha 3: Co všechno děláme eko? Kontrolní seznam pro pořadatele akcí	29

Čí só hode? Naše hode. Ekohode!

Festivally pro padesát tisíc diváků i obecní hody mají dvě věci společné: Mohou po nich zůstat hromady odpadků a pořádná zátěž pro životní prostředí – nebo také nemusí.

Úvodní parafráze na popěvek z lidové písně vám představuje téma a záměr, se kterým jsme tvořili tuto publikaci. Přimět vás k zamyšlení o tom, jak vypadají anebo by mohly vypadat vaše „hode“. Vaše slavnosti, koncerty, ale i besedy či schůze. Protože jsou to jen a jen VAŠE hode a jen na vás záleží, jakou jim dáte podobu.

Publikace, kterou právě čtete, by vám měla ukázat **cesty, jak uspořádat akci tak, aby se při ní lidé poměli a pobavili, ale příroda nestrádala**. Většina textu je věnovaná akcím pořádaným zejména venku, prostě proto, že jsou to obvykle akce s větším počtem návštěvníků i účastníků, a tedy také většími dopady i možnostmi. Doporučení pro festivaly je možné přiměřeně aplikovat také na konference, semináře, vernisáže i větší porady třeba na úřadě. Řadu akcí pořádají veřejné instituce, nechybí tedy ani kapitola o tom, **jak environmentální požadavky vložit do veřejných zakázek** – jak pro akce pořádané kompletně „na klíč“, nebo pro dílčí služby a servis.

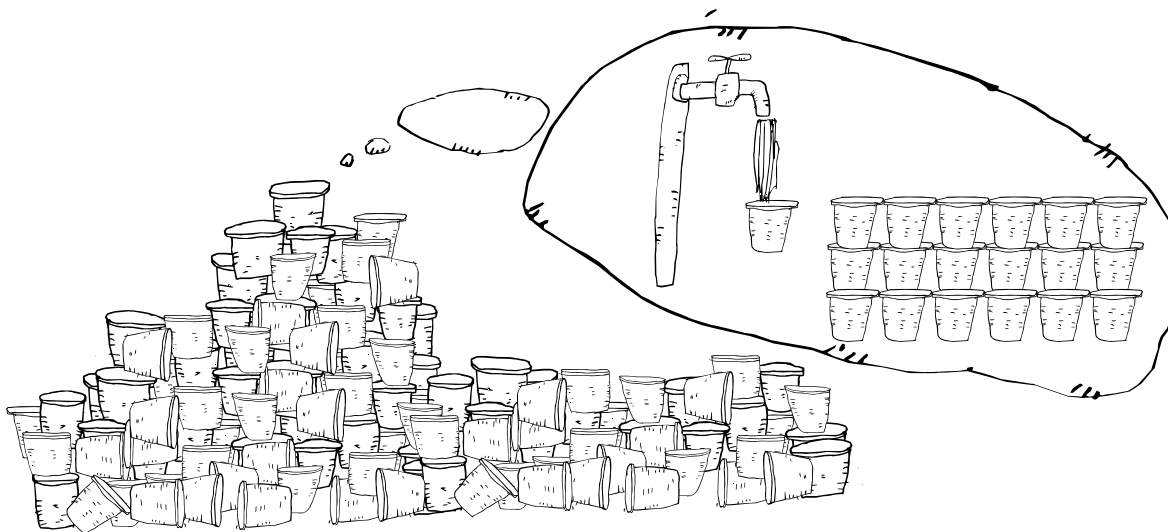
Mnoho doporučení je věnovaných **snížení dopadů na životní prostředí – jak spotřebovat méně energie, jak projet méně benzínu, jak nevyprodukovat hromadu odpadů**. V publikaci se ale věnujeme také pozitivnímu potenciálu, které zejména velké veřejné akce mají. Mohou totiž fungovat jako **výkladní skříň pořadatele** (obce, regionu...), který zde má jedinečnou možnost ukázat se v tom nejlepším světle, jako zodpovědný a uvědomělý správce a hospodář. Podařená veřejná akce může být přínosem pro region: přijedou návštěvníci odjinud, místní i přespolní se seznámí s lokálními produkty (pokud je nevytlačí univerzální langoše, párky v rohlíku a limonáda), najde se i prostor pro nenásilnou osvětu. V menším rozměru to funguje také u interních akcí pro pár desítek účastníků.

V manuálu popisujeme nejdůležitější problémy a hledáme cesty, jak se jim vyhnout. Velkou pozornost věnujeme **praktickým radám a tipům**. V závěru publikace najdete i pár příkladů dobré praxe a **kontrolní seznam**, který shrnuje ty nejdůležitější tipy a podle nějž můžete svoji akci připravit či zkontrolovat, zda jste na něco nezapomněli.

Možnosti se v průběhu posledních let dost zlepšily, zejména cateringové a servisní firmy zareagovaly na „zelenější“ trendy. Před pěti lety byly omyvatelné kelímky na akcích jen zřídka a dnes je najdete i na největších hudebních festivalech. Zároveň nelze připravit univerzální návod platný jak pro

velkou akci pro desítky tisíc lidí, tak pro konferenci s dvaceti účastníky. Jde tedy spíše o hledání dobrých a zvládnutelných cest, jak dopad akce zmenšit.

Budeme rádi, když tento manuál bude vaším průvodcem na této cestě.

Jak na ekoakci?

Jak zorganizovat akci tak, aby měla co nejmenší dopad na životní prostředí? Základem je – přemýšlet. Promýšlet všechny své kroky, zvažovat jejich vliv na životní prostředí a hledat alternativy.

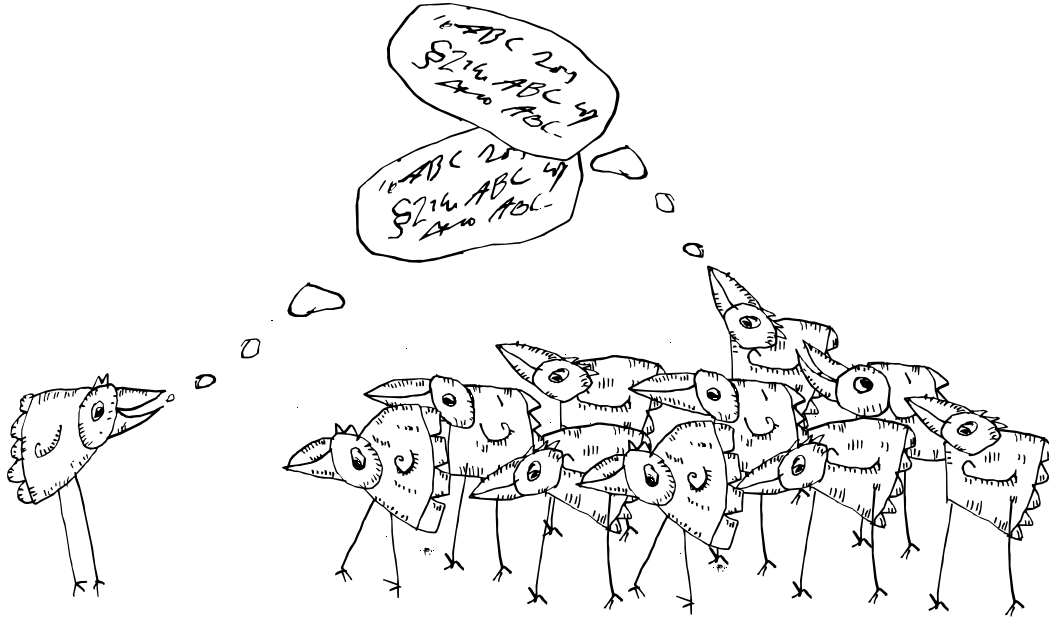
Prvním krokem je uvědomit si, o jakou akci jde, kolik očekáváme účastníků, jak dlouhý čas stráví na místě, zda a co budou jíst a pít, kde budou ubytovaní, odkud přijedou, co si na akci koupí. Určitá specifika mají i jednotlivé skupiny návštěvníků – jinak se chovají rodiče s dětmi, jinak náctiletí, jinak účastníci mezinárodní konference o regionálním rozvoji. Vždy ale platí, že je potřeba pracovat s lidmi a **motivovat je k ekologičtějším chování pozitivně, ne je k tomu nutit** (nebo jen velmi jemně, i když důsledně).

Na akci nemusí být vše dokonalé hned napoprvé. Pokud se stejné setkání koná pravidelně, je možné zavádět jednotlivá opatření postupně, držet se osvědčeného a testovat novinky. Je to praktičtější i příjemnější než snaha mít za každou cenu vše dokonalé a pak to na místě nezvládnout (logisticky, organizačně, informačně). Ostatně i sami účastníci si musí na novinky zvykat – a příliš mnoho změn a požadavků je spíše stres, který může přehlušit příjemný zážitek.

Naprostým základem je **vstřícná komunikace a správná formulace požadavků a cílů**. Komunikace je nutná jak s účastníky (stánkaři, servis...), tak s návštěvníky akce. Všichni musí vědět, co, proč a jak se bude dít (případně co se změní oproti dřívějšímu). Informace pomáhají také přijetí ekologického konceptu za vlastní, což zmenšuje snahu tento systém obejít. Pozitivní komunikace a motivace je vždy nejlepší volba už proto, že na akci by se měli všichni cítit příjemně a ne jako oběti pravidel, nařízení a sankcí.

Všechny požadavky a principy je potřeba také **včlenit do smluv s dodavateli, případně účastníky akcí (stánkaři, kapely, servis)**. Pokud jsou služby vybírány ve veřejné zakázce, musí se tyto požadavky objevit již v zadávací dokumentaci a posléze v uzavřené smlouvě (viz strana 21). Na pořadateli je pak kontrola plnění, řešení problémů a případně uplatnění smluvních sankcí.

Příprava a plánování akce je vždy hledáním cest, jak splnit stanovené cíle. Téměř jistě se nepodaří vše nastavit a realizovat dokonale hned napoprvé – proto je potřeba si po každé akci promyslet a zhodnotit, co se podařilo a co by mělo být příště jinak.

Velké akce: festivaly, slavnosti, hody, koncerty

1. Místo konání

Výběr místa konání z velké části určuje charakter akce a zároveň může její ekoprovoz značně usnadnit nebo zkomplikovat. Pokud je možné si místo vybrat, měli bychom promyslet následující otázky:

■ Neohrozí taková akce přírodu nebo dokonce zvláště chráněné druhy nebo území?

Pro hromadné akce na velkoplošných chráněných územích jsou potřebné výjimky (uděluje příslušná správa chráněné krajinné oblasti nebo národního parku).

■ Nemůže dojít k zásadnímu znečištění nebo zničení krajiny, která není chráněná oficiálně, ale přesto je cenná?

Vždy je potřeba uvažovat podle délky trvání a počtu účastníků. Všichni si musí někde jít na toaletu, dopravit se na místo, najíst se atd. Obvykle je lepší využít už někde postavenou infrastrukturu (areál, pódium...) než vše stavět na zelené louce.

■ Jak se tam dostanou pořadatelé, technika, stánkaři, účastníci?

Místo by mělo být přijatelně dostupné veřejnou dopravou, případně na kole či pěšky.

■ Jaké služby a sítě jsou v dosahu? Jak jsou potřebné a dosažitelné pro pořadatele a účastníky?

Podle druhu a rozsahu akce bude potřeba elektřina, voda, odvoz odpadů, toalety, ubytování pro vystupující, stánkaře, účastníky a další služby. Generátor elektřiny, doprava všeho potřebného na větší vzdálenost – to vše může akci řádně prodražit po stránce finanční i environmentální.

2. Odpady

Odpady – zejména v podobě hromady jednorázových použitých kelímků a dalšího nádobí – jsou pro veřejnost (pro laiky) nejviditelnějším dopadem pořádání jakékoliv veřejné akce. Zároveň jde o oblast, kde je možné dobře ukázat environmentální šetrnost akce, použít je jako odrazový můstek ke změně celého konceptu a uvažování. Ostatně valná část festivalů, včetně těch opravdu velkých pro desítky tisíc účastníků, už přešla na opakovaně použitelné kelímky nebo alespoň dobré třídění odpadů.

U odpadů musí být na prvním místě prevence, tedy hledání cest, jak jejich množství snížit. Důsledné třídění a recyklace jsou až na dalších místech – podle toho by měla probíhat volba opatření a postupů.

Odpady vznikající přímo v souvislosti s přípravou akce má zcela ve svých rukou pořadatel, a stačí tedy **při výběru výrobků i služeb promýšlet i množství a druh odpadů, které vzniknou.**

Do systému nakládání s odpady je nutné zapojit všechny účastníky – stánkaře, prodejce i návštěvníky. Ve smlouvách se stánkaři je nezbytné specifikovat způsob nakládání s odpady (případně systém vratných obalů) a důsledně vyžadovat jeho dodržování.

Pro návštěvníky musí vzniknout takový systém, aby je neobtěžoval, ale zároveň jim neumožnil se mu vyhnout. Ideální je nějaká motivace – třeba záloha na vratné obaly.

Návrh řešení jídelních obalů a nádobí na veřejné akci:

Veškeré nápoje jsou podávány do zálohovaných vratných kelímků. Záloha musí být dostatečně vysoká na to, aby přiměla k vracení (ze zkušenosti víme, že nevrácené obaly často aktivně sbírají a za zálohu vrací někteří účastníci). Z pohledu bezpečnosti jsou vhodné kelímky z pevného plastu, které lze vymýt a použít opakovaně. Na trhu je nabízí několik firem a je možné si objednat službu na klíč včetně mytí nebo kelímky zakoupit a např. nechat potisknout logem akce. Umytí pak musí pořadatel řešit sám, což může být v polních podmínkách komplikované. Cena zálohy musí být přiměřená ceně kelímku – mnoho účastníků si je nechá jako suvenýr.

Vracení kelímků probíhá buď na prodejních stáncích (výměna kus za kus při nákupu dalšího pití), nebo na určeném stánku/stáncích, kde se vykupují a předávají k umytí. Stánkaři se finančně podílejí na nákladech podle počtu kelímků, jež použijí (vrátí k umytí). Pokud hrozí, že se kelímky budou kvůli vyšší záloze krást, je možné ke každému zapůjčit žeton, který je nutné odevzdat pro vrácení zálohy (ne při výměně kus za kus).

Vratné a opakovaně použitelné kelímky jsou nejlepší řešení. Je možné ale také využít **kelímky z biologicky rozložitelného plastu (kukuřice, škrob), které se po použití zkompostují.** Totéž platí o dalším jednorázovém nádobí, které se na akci používá. Zde je nutné nastavit dostatečně vysokou zálohu

(aby motivovala k odevzdávání), zajistit zpětný výkup, postarat se o snadnou odlišitelnost „festivalového nádobí“ např. potiskem, aby se nemohlo smíchat s jiným vzhledově podobným, ale nerozložitelným. Je nezbytné, aby všichni stánkaři používali výhradně festivalové nádobí a pořadatel ho zajistil dostatečné množství a včasnou distribuci.

Je nutné umožnit i třídění ostatních odpadů, nicméně se velmi často stane, že lidé netřídí, nebo třídí špatně. **Na větších akcích je nezbytné, aby u kontejnerů trvale hlídal někdo, kdo vyhazovaný odpad kontroluje a vysvětluje.** Třídění a recyklace jsou důležité, ale mají fungovat jen doplňkově po využití všech možností předcházení vzniku odpadů.

O celém systému musí dobře vědět stánkaři i účastníci. Podmínky a podrobnosti je nutné stánkařům zahrnout do smlouvy a v případě porušení uplatnit sankce nebo je vyloučit z prodeje – jakákoliv výjimka značně komplikuje udržení celého systému. Informace pro účastníky by se měly objevit na webových stránkách akce a zejména na vhodných místech areálu, ideálně na každém stánku, kde se kelímky nebo další obaly využívají. Tato opatření jsou dobře vytěžitelná z pohledu propagace – lze je propagovat v médiích, může je zmínit moderátor akce atd.

3. Jídlo

Občerstvení poskytuje velkou **příležitost pro zapojení lokálních pěstitelů, zpracovatelů a prodejců.** Zejména u folklórně nebo lidově zaměřených akcí je škoda, pokud se zde prodávají univerzální párky v rohlíku a langoše.

Oslovte **výrobce lokálních specialit**, nabídněte jim možnost propagace. Nebo alespoň z místních zdrojů zajistěte suroviny – maso, ovoce, zeleninu a další – které se využijí pro přípravu občerstvení.

Zkuste nabídnout **lokální nápoje** (alkoholické i nealko). Překvapivý úspěch může mít i docela jednoduchý nápoj, jako je voda jemně ochucená bylinkami nebo sirupem, bylinný čaj apod. Ne každý touží po pivu nebo přeslazené limonádě. Nezapomeňte na nabídku pro děti (horké a studené mošty, ovocné čaje, šťávy).

Volte regionální a certifikované dodavatele – s označením původu výrobků, s certifikací bio, fairtrade, s regionální značkou apod. Je vhodné to spojit s nenásilnou osvětou (na webu, vývěsky na stáncích, motivovat stánkaře, aby sami vysvětlovali, co která značka znamená). Význam a grafickou podobu log jednotlivých certifikátů najdete v příloze 1.

Způsob balení a podávání je velmi důležitý také z pohledu odpadů, viz doporučení dříve. Z tohoto důvodu je potřeba vyloučit prodej v automatech, používání kávovarů na hliníkové kapsle, prodej nápojů v nevratných obalech – zejména hliníkových plechovkách apod.

Stánkaři by měli **upřednostnit velká balení surovin**, případně potřeb a pomůcek. Domluvte se s nimi, případně to vložte do smluv. Jde o jeden z důležitých bodů prevence vytváření odpadů (čím méně jich je, tím méně jich musí pořadatel po akci likvidovat).

Prodejci by se měli **vyvarovat používání palmového tuku** jako problematické suroviny.
Více na www.stoppalmovemuoleji.cz.

4. Doprava účastníků

Nejekologičtější doprava na akci je samozřejmě pěší nebo na kole. Hned za nimi následuje veřejná doprava autobusem nebo vlakem. Už při výběru místa konání je potřeba tyto priority zohlednit a **účastníky motivovat k využití hromadné dopravy** před automobily.

- Vybírejte místo **dobře dostupné veřejnou dopravou**.

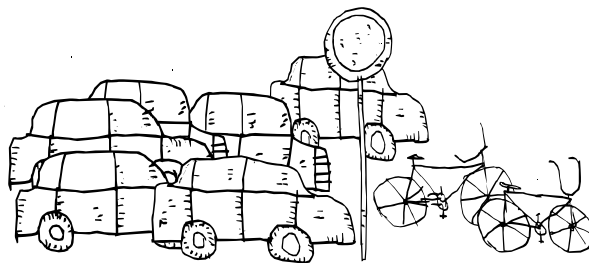
- Na webových stránkách, propagačních materiálech i na místě uvádějte možnosti veřejné dopravy, **jízdní řády, mapky**.

- Zkuste se domluvit s místními dopravci na **zvýhodněné dopravě**. Například České dráhy poskytují účastníkům vybraných festivalů levnější jízdné, když předloží vstupenku.

- Odměňte ty, co přijedou **na kole nebo dorazí pěšky** – může to být malá pozornost, nápoj zdarma, levnější vstupné apod.

- Vytvořte vhodnou **infrastrukturu pro cyklisty** (pokud je to relevantní) – krytá a případně hlídaná stání pro kola, dostupné sprchy apod.

- Zamezte parkování aut těsně u areálu, případně nechte výjimky jen pro tělesně postižené.

5. Energie

Podle velikosti a typu akce se zde může spotřebovat značné množství energie. Stejně jako u odpadů by měly **na prvním místě být úspory**, další možností je nasmlouvat **dodávky energie z obnovitelných zdrojů** (v našich podmínkách to je na jednorázovou akci dost komplikované). Případně je možné si část energie zajistit vlastními silami (například mobilním solárním panelem).

- Ověřte si dodavatele energie a její **původ** (pokud je to možné). Na trhu jsou i poskytovatelé energie z **čistě obnovitelných zdrojů** – zkuste je oslovit na větší akce nebo trvalé dodávky energie pro dané odběrné místo.

- Část energie může zajistit mobilní solární panel, případně větrná turbína. Pro návštěvníky lze nabídnout dobíjení telefonů a dalších přístrojů přímo z obnovitelných zdrojů. Možností je také šlapací stacionární kolo vyrábějící energii – návštěvníci si nabíjí telefon vlastní silou (jde zejména o osvětlu).

- Pro delší akce v létě se mohou hodit solární sprchy a solární ohřev vody (je nutné zajistit správné mísení vody na přijatelnou teplotu).

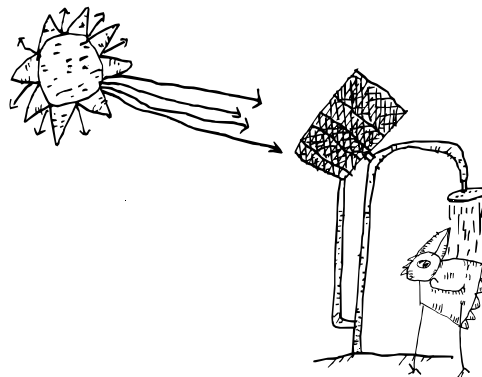
- Vybírejte **nejúspornější osvětlení** (LED světla) a maximálně využijte denní světlo.

6. Propagace

Ještě než akce začne, může mít velký ekologický dopad v podobě vytištěných plakátů, upomínkových a propagačních předmětů. **Opět platí, že čím méně, tím ekologičtěji – to se týká zejména různých „neužitečných“ upomínkových předmětů.**

- Propagaci volte primárně **nehmotnou** – elektronickou, rozhlasovou, televizní (např. lokální televize).

- Plakáty a letáky tiskněte **jen v nejnutnějších počtu**, a to na recyklovaný papír nebo papír s ekoznačkou dokládající původ z šetrně obhospodařovaných lesů – FSC, www.czechfsc.cz.

■ Volte tiskárnu, která nepoužívá toxické barvy (nabídka je dost široká). Ekologičtější je černobílý tisk (případně tisk jednou barvou) oproti plnobarevnému.

■ Festivalová trička a podobné předměty nechte vyrobit **z ekologicky pěstované bavlny** (se značkou organic, bio) ušité u nás nebo za plnění standardů Mezinárodní organizace práce (bez dětské a nucené práce a za spravedlivou odměnu).

■ Upomínkové a propagační předměty si můžete nechat vyrobit **v místní chráněné dílně** namísto „superlevných“ výrobků z Číny. Zajímavé jsou i „jedlé upomínky“, třeba perníčky od místního pekaře. Pokud jde o menší akci nebo není potřeba velký počet výrobků, můžete využít třeba místní umělecké školy nebo uspořádat dílnu, kde se potřebné věci vyrobí.

■ Výzdobu na místě, stejně jako část občerstvení, mohou připravit studenti z příslušně zaměřených odborných učilišť a škol. Pro školy je to dobrá propagace a zdroj příjmů, pro studenty zkušenost.

7. Nakupování věcí na akci

Obecně je nejlépe se **vyhnout nakupování věcí, které jsou potřeba jen málokdy**. Takové je lepší si zapůjčit (v půjčovně, od jiné obce, od občanů – to je možné také výměnou za volné vstupenky). Firmy mohou poskytnout pomůcky a vybavení jako sponzorský dar výměnou za propagaci. Některé věci se dají i sdílet.

I při nakupování spotřebního materiálu pro potřeby akce je možné a vhodné se řídit environmentálními kritérii zmíněnými v ostatních kapitolách. Tedy **upřednostnit věci s minimem obalů, z lokálních zdrojů, s ekoznačkou garantující šetrnost výrobku**.

8. Dopady akce na přírodu

U každé venkovní akce musíme myslet na její dopady na okolí, na přírodu. Mnoho opatření je velmi snadno realizovatelných.

■ **Snižte hluk** na minimum, zejména v noci. Nejde jen o rušení nočního klidu lidem, ale také o zvířata. Pokud jsou delší dobu rušena, mohou opustit hnízda nebo mláďata, snadněji se zraní třeba na silnicích nebo při útěku.

■ **Omezte svícení** „pánubohu do oken“. Použijte osvětlení, které míří na zem, a ne vzhůru nebo do okolí.

■ **Vynechejte ohňostroje**. Jsou extrémně stresující pro domácí i divoká zvířata. Trochu lepší variantou jsou tiché ohňostroje podkreslené scénickou hudbou slyšitelnou jen pro účastníky, a ne široké okolí. Všechny ohňostroje uvolňují do ovzduší (a posléze do země nebo do vody) mnoho látek, včetně toxických (např. stroncium), které se přidávají pro zbarvení plamene nebo kvůli jiným efektům. Proto je lepší variantou třeba světelná laserová show.

9. Sociální souvislosti

Při plánování i organizaci akce na místě je potřeba **myslet také na lidi znevýhodněné, handicapované a ohrožené**.

■ Zkuste promyslet, jací lidé s nějakým omezením nebo znevýhodněním by se mohli nebo chtěli akce zúčastnit. Může jít o lidi staré, obtížně pohyblivé, nevidomé, neslyšící, rodiče s malými dětmi... Zkuste pro ně připravit takové prostředí, aby se i oni na akci cítili dobře.

■ **Vyhradte místa pro vozíčkáře** (parkování, průjezd, místa v hledišti, toalety). Přístupové cesty dobře promyslete, vyznačte na místě i v informačních materiálech a na webu.

■ Vytvořte „**chráněné zóny klidu**“, kde je klid, ticho a stín, určené pro rodiče s dětmi nebo pro ty, kdo si chtějí chvíli odpočinout.

■ Zkuste vytvořit **koutek pro děti** (pískoviště, brouzdaliště apod.), případně i s hlídáním dětí.

■ Pokud je to možné, je nejlepší celou akci pojmout jako **nekuřáckou**, případně kouření vyhradit některé prostory. Většina lidí nekouří a kouř je velmi obtěžující.

■ Nabídněte levnější nebo **volné vstupenky** pro děti z dětských domovů, lidi z ubytoven, azylových domů, domovů důchodců apod. Je to často lepší než hmotná podpora, zde mají možnost účastnit se akce a potkat se s lidmi.

■ Vyjděte vstříc **místním lidem**, zejména pokud jim festival působí nějakou újmu (hluk, velká doprava, odpady...). Zapojte do akce místní podnikatele. Nabídněte místním obyvatelům levnější vstupenky (je nutné to organizačně ohlídat kvůli předprodeji prostřednictvím dalších distributorů). A nezapomeňte po akci poděkovat za vstřícnost.

■ Myslete i na lidi, kteří se podíleli na výrobě triček, propagačních předmětů, kávy, čokolády – v rozvojových zemích. Upřednostněte takové produkty, kde byla garantovaná přiměřená mzda, důstojné pracovní podmínky, na výrobě se nepodílely děti – **upřednostněte výrobky s fairtradovou certifikací**.

10. Osvěta

Aby navržená opatření a řešení fungovala, musí je co nejvíce účastníků vzít za své – a k tomu potřebují vědět, **co a proč se dělá**. Tam, kde to má smysl, zahrňte požadavky do smluv – zejména se stánkaři, poskytovateli různých služeb a vybavení atd. A vyžadujte a kontrolujte jejich plnění.

■ **Zejména u málo známých opatření a řešení je potřeba co nejvíce informovat a vysvětlovat.** Např. informace o využití vratných kelímků a systému záloh by měly být na webu akce, na každém stánku, který je prodává, na místě výkupu použitých kelímků a všichni stánkaři by ho měli alespoň zhruba znát.

■ **Propagujte své ekopokroky** – preferenci lokálních potravin, používání certifikovaných výrobků, podporu znevýhodněných skupin.

■ Na některé nezvyklé věci je vhodné **upozornit návštěvníky předem**. Například pokud hodláte mít na akci pouze vegetariánské či veganské občerstvení. Někoho může absence hamburgerů a guláše dost překvapit.

■ Zejména na větších a alternativněji laděných akcích může mít velký úspěch **stánek (nebo dokonce vesnička) ekologických organizací**. Zde by měly být činnosti a nabídka atraktivní pro návštěvníky – hry pro děti, dobíjení telefonů solárními panelem nebo přes cyklogenerátor, doplňkový program v podobě filmů či povídaní.

ZELENÁ JABLEČNÁ SLAVNOST

Chceme, aby naše slavnost byla přívětivá nejen k návštěvníkům, ale i k životnímu prostředí.

PROTO:

- ☑ předcházíme vzniku odpadu (na nápoje používáme především vratné kelímky 0,5 litru a keramické hrníčky)
- ☑ třídíme odpady
- ☑ propagujeme ekologickou dopravu (cyklisty a osoby, které přijedou vlakem, odměníme pohárkem moštu zdarma)
- ☑ představujeme držitele regionální značky Tradice Bílých Karpat
- ☑ nakupujeme v regionu od místních dodavatelů (klobásky, steaky, pivo, nealko, moučnický aj.)
- ☑ prodáváme biopotraviny (mošt, klobásky, guláš i spousta dalších potravin ve stáncích jsou BIO)
- ☑ v kavárně v Centru Veronica podáváme fairtradovou kávu
- ☑ nabízíme rozsáhlý sortiment vegetariánských jídel
- ☑ poradíme vám v ekologické a ovocnářské poradně
- ☑ ukážeme vám ekologické projekty v obci a naší přírodní zahradu
- ☑ máme ekologické „atrakce“ – moštovací elektrokolo a dřevěný kolotoč
- ☑ ekologicky vzděláváme děti i dospělé – zábavné naučné stezky pro děti, exkurze pro dospělé
- ☑ najdete zde řemeslné dílny i ukázky tradičních řemesel
- ☑ pro tisk vašich letáčků jsme použili recyklovaný papír
- ☑ můžete se ubytovat v našem ekologickém penzionu Centra Veronica, který používá elektřinu z obnovitelných zdrojů a solární ohřev vody

Zajímá vás, jak se můžete chovat ekologicky i vy? Poradíme vám.
Navštivte naši ekoporadnu (najdete ji před Centrem Veronica) anebo nás kontaktujte.
www.veronica.cz | www.hostetin.veronica.cz

Osvětu při akci lze řešit například letáčkem, který shrnuje ekologická opatření. (www.veronica.cz/ekoakce)

Akce v interiéru: porady, semináře, školení, konference

Pro malé akce typu porady, semináře nebo menší konference platí v podstatě stejné principy jako pro velké festivaly. Níže popisujeme vybraná doporučení a rozdíly oproti velkým akcím pod širým nebem.

Místo konání by mělo být vybráno s ohledem na možnosti dopravy pro účastníky. Nejlepší je místo dostupné veřejnou dopravou. **Do pozvánek a propagačních materiálů umístěte informace o veřejné dopravě i přesto, že si myslíte, že většina účastníků přijede autem.** Pro někoho může být vámi předložená možnost využití veřejné dopravy natolik zajímavá, že jí využije. Je to pro něj pohodlné – nic si nemusí vyhledávat a hned vidí, že spoje jsou vynikající (pokud jsou). Začátek a konec akce případně volte podle důležitých spojů (v odlehlých lokalitách).

Místo konání (pokud se akce nekoná ve vlastních prostorách) by mělo být vybíráno také s ohledem na environmentální šetrnost. Můžete zvolit certifikovaný hotel či penzion (značku Ekologicky šetrná služba uděluje agentura Cenía). Takových je ale bohužel jen málo. Zajímejte se tedy, jak daný hotel získává energii (využívá obnovitelné zdroje?), jak energií šetří

(je budova dostatečně izolovaná či je to přímo pasivní dům?), čím svítí (LED?), čím topí. Zeptejte se, zda vám uvaří oběd z regionálních surovin.

Nepoužívejte jednorázové nádoby a jednorázová balení (cukry, citron do čaje, med, smetany do kávy), ale podávejte je v misce či džbánu. Je to estetičtější, ekologičtější i levnější řešení.

Nekupujte jednorázové výrobky. Dejte přednost látkové utěrce před papírovou, dobíjecí baterii před jednorázovou, doplňovatelným flipchartovým fixám před běžnými na jedno použití, propiskám s vyměnitelnou náplní apod.

Na občerstvení je vhodná **voda z kohoutku** podávaná ve džbánu s plátkem citronu místo vody z PET lahvi. Opět jde o levné a snadno realizovatelné řešení.

Pokud z nějakého důvodu musíte koupit nápoj v láhvi, **vyhněte se zejména energeticky náročným obalům** (kovovým plechovkám), preferujte vratné skleněné lahve. Do malých skleněných a vratných lahví stáčí perlivé a neperlivé vody

i sladké limonády celá řada výrobců. Pokud využíváte cateringové firmy, vyžádejte buď vodu z kohoutku, anebo právě takové obaly (i když voda z kohoutku je levnější a zdravější).

Podávejte **regionální potraviny, sezónní ovoce, certifikované potraviny (bio, fairtradové)**. Používejte **fairtradovou kávu a čaj**.

Catering a občerstvení může zajistit i místní učiliště nebo škola. Dejte ale pozor na dodržování environmentálních principů a standardů. Je nutné tento požadavek vložit do objednávky a specifikovat. Totéž platí i pro výzdobu interiéru.

Květiny pro výzdobu i jako dárek mohou být z lokálních zdrojů nebo s fairtradovou certifikací. Většina řezaných květin je pěstována v Africe, kde jsou silně chemicky ošetřeny a putují sem letecky. Ve sklenicích pracují zpravidla ženy a děti za minimální mzdu a v silně toxickém prostředí. To všechno jsou dobré důvody pro nákup skutečně místních květin – byť jiných, než běžně koupíme v květinářství.

Propagační předměty volte v ekologické a minimalistické verzi. Je možné rozdávat např. bloky z recyklovaného papíru, tužky z kompostovatelného plastu, drobné výrobky z chráněných dílen apod. Potřebujete-li dary hodnotnější, oslovte držitele regionální značky anebo jiné místní řemeslníky a výrobce.

Všechny ekologické postupy vhodně propagujte a vysvětľujte – v pozvánkách, na plakátech, na místě, v organizačních pokynech.

Všechny tyto postupy aplikujte na všechny vaše akce, nejen ty, které se nějak dotýkají životního prostředí.

Pokud akci nebo její část (výzdobu, catering...) zajišťuje externě najímaná firma, je nutné požadavky vložit do zadávací dokumentace k výběrovému řízení a do smluv.

Jak to zařídit na akci? Návod na správný postup

Informovat, vysvětlovat, motivovat (a toto neustále opakovat dokola) – tři základní kroky, jejichž dodržení vám přinese kýžený efekt. Následující pravidla byla zmíněna již v předchozím textu, ale jsou natolik zásadní, že by měla být zopakována ve zvláštní kapitole.

Všichni účastníci (stánkaři) musí předem vědět, co je čeká, a mít všechny požadavky zakotvené ve smlouvách. Pro všechny musí být požadavky stejné (jinak je to třeba u vratných obalů nevýhodné a matoucí i pro návštěvníky).

O všech požadavcích je nutné **předem informovat** (a to samozřejmě v kladném smyslu, jelikož tyto požadavky přinášíte pozitivní přidanou hodnotu akce), jejich plnění **kontrolovat a vymáhat jejich dodržování**.

Jednotlivé účastníky je potřeba **motivovat** (např. vysokou zálohou na kelímek) **a jasně, ale nekompromisně tlačit k dodržování postupů** (kontrolovat vyhazované odpadky u kontejnerů na třídění, zabránit parkování mimo vyhrazená místa apod.).

Vše je nezbytné neustále vysvětlovat a informace přinášet různými cestami (web, materiály, výlep na místě, informace od moderátora, stánkaři, služby...).

Během akce je nutno sledovat, zda jsou dodržovány dohodnuté postupy, zda někdo systém neobchází, zda vše funguje, jak má. Jsou to důležité zkušenosti pro příští práci.

V případě, že je pořádání celé akce nebo některé služby součástí veřejné zakázky, je nutné všechny požadavky vložit už do zadávací dokumentace, zohlednit při vyhodnocení a posléze zakomponovat do smluv (včetně sankcí za nedodržení).

Jako pořadatel byste měli jít příkladem a administrativu (případně celý úřad nebo organizaci) vést podle zásad zeleného úřadování. Tedy nakupovat jen skutečně nezbytné věci, vybírat si výrobky šetrné k životnímu prostředí, uklízet ekologicky, vyhýbat se chemikáliím, promyšlet environmentální a sociální souvislosti. Informace, jak na to najdete na www.zeleneuradovani.cz.

Při rautu z regionálních potravin je vhodné označit dodavatele surovin, například cedulkou se jménem producenta.

Veřejné zakázky a ekoakce

Pokud je celá akce (tzv. na klíč) nebo některé služby (catering, odpadový servis, provoz stánků...) poptávány a realizovány v režimu veřejných zakázek, má zadavatel poměrně mnoho možností, jak vyžadovat ohleduplný přístup k životnímu prostředí.

Je nutné dodržet zásady transparentnosti a nediskriminace, ale environmentální a sociální požadavky jsou pro nákup zboží a služeb zcela legitimní. Pro vybrané oblasti (např. papír a tisk, občerstvení, kancelářské potřeby, nákup elektřiny, úklid aj.) najdete **manuály pro zadávání environmentálně šetrných zakázek** na www.zeleneuradovani.cz (záložka **Veřejné zakázky**).

Je možné požadovat i poměrně přesně definované řešení (konkrétní postupy např. při opakovaném využívání kelímků na nápoje) nebo nechat dodavatelům více volnosti v návrzích, jak dané služby zajistí (pak lze někdy těžko posoudit, o kolik ekologičtější je využívání kompostovatelných kelímků oproti opakovanému využití a vymývání kelímků nebo hrníčků z plastu či porcelánu). Všichni uchazeči musí získat jednotné informace a zadání – naplnění a stanovení ceny je pak už na nich.

Od dodavatelů je možné **vyžadovat i dodávky výrobků, u kterých je garantováno např. šetrné pěstování (bioprodukce) nebo ekologická výroba. Nelze ale požadovat držení konkrétní ekoznačky**. Dodavatel může plnění tohoto požadavku prokázat buď certifikátem (což je nejčastější), nebo jiným důvěryhodným způsobem (předložením technické dokumentace, zahraničním certifikátem, který garantuje totéž apod.).

Ve veřejných zakázkách není možné přímo zvýhodnit místní dodavatele. Ale je možné (podle rozsahu zakázky a typu řízení) např. zveřejnit poptávku na webových stránkách zadavatele (např. obce) a zároveň aktivně oslovit místní producenty, aby se do řízení přihlásili (za stejných podmínek jako všichni zájemci). Zejména v případě menších akcí je skoro jisté, že se řízení zúčastní výhradně místní producenti.

V zadávací dokumentaci i ve smlouvách je potřeba pamatovat na ustanovení o přiměřených sankcích za případné neplnění požadavků – a to včetně environmentálních kritérií.

V Centru Veronika Hostětín použili při Jablečné slavnosti tento netradiční „ekodotazník“.

Příklady dobré praxe

Jablečná slavnost v Hostětíně

Tato již tradiční akce si bere za cíl podpořit místní a regionální producenty, pěstitele ovoce či výrobce ovocných produktů a tradičních druhů řemeslných výrobků, spojuje kulturu a ekologické vzdělávání.

Program: Řemeslný jarmark, výstava domácích jablečných moučníků i jejich prodej, přehlídka regionálních odrůd ovoce. Hudba, folklórní vystoupení, divadelní představení, muzicírování cimbálové muziky. Hry a soutěže pro děti i dospělé, putování po sochách v krajině, tombola. Exkurze po ekologických projektech v Hostětíně, po přírodní zahradě. Jablečná stezka plná úkolů pro děti. Řemeslné a výtvarné dílny. Jediným občerstvením při této akci je čerstvý jablečný mošt. Na akci se vybírá vstupné.

Typ akce, počet účastníků: Venkovní slavnost probíhající v katastru celé obce, 2500 účastníků, jeden den.

Co dělají eko:

- Podporují místní výrobky (jarmark držitelů regionální značky Tradice Bílých Karpat).
- Propagují biopotraviny – biojarmark.
- Podporují šetrnou dopravu – pro cyklisty a osoby, které přijedou veřejnou dopravou, nabízejí sklenici moštu zdarma.
- Brání vzniku odpadů – využívají zálohované vratné plastové kelímky 0,5 litru.
- Třídí odpad, který i přesto vznikne.
- Mají rozsáhlý sortiment vegetariánských jídel.
- Mezi dodavateli jídel jsou držitelé regionální značky (toto se týká například klobásek, steaků, piva, nealko, moučníků aj.).
- Moučníky napekly místní hospodyně.
- Podává se fairtradové občerstvení.
- Fairtradová káva je podávána do keramických hrníčků (k vyloučení plastových kelímků).
- Prodávají bionápoje (biomošt z Moštárny Hostětín, s. r. o.).
- Zajišťují ekologické vzdělávání při akci (exkurze ekologickými projekty v obci, exkurze přírodní zahradou, stánek s ekologickým poradenstvím, výstava starých odrůd ovoce spojená s poradenstvím, kolo vyrábějící elektřinu pro pohon odšťavňovače a výrobu moštu).

- Mají unikátní ekovýchovný program pro děti – stezka přírodní zahradou, plná her a úkolů s naučnou tematikou – např. o živočiších v přírodní zahradě, o sadu, o půdě, o stromech apod. (každý rok je téma jiné). I ostatní aktivity pro děti jsou vedeny v „nekonzumním a nekomerčním“ duchu – ruční lisování moštu, výroba ptačích budek, řemeslné dílničky, ukázka tradičních řemesel s možností si toto řemeslo vyzkoušet aj.
- Ubytování je možné v ekopenzionu Centra Veronica.

Součástí ekoakce může být i vzdělávací program či výstava.

Konference Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o výuce matematiky a technických předmětů

Konference byla určena zástupcům škol a vzdělávacích aktivit, výzkumníkům atd. Bylo nutné se předem hlásit (počet účastníků byl známý).

Typ akce, počet účastníků:

Akce trvala dva dny, účastnilo se cca 100 osob.

Co udělali eko:

V rámci veřejné zakázky na catering požadovali (a měli splněno):

- Kávové a čajové produkty byly vyprodukované dle fairtradových principů.
- Občerstvení bylo minimálně z 50 % v biokvalitě (z produkce ekologického zemědělství).
- Nealkoholické nápoje byly podávány ve skle.
- Květinová výzdoba byla realizována VOŠ zahradnickou a Střední zahradnickou školou z Mělníku (dnes Česká zahradnická akademie).
- Konferenční předměty byly z ekologických materiálů (propiska z recyklovaného materiálu), případně s přidanou hodnotou (volná vstupenka apod.).
- Účastníci byli vyzváni, aby se dopravili veřejnou dopravou, a bylo zvoleno dostupné místo (Národní technická knihovna Praha). Pro účastníky využívající veřejnou dopravu proběhla slosovací soutěž.

Brněnské vánoční trhy

Každoroční trhy v centru města, po celý advent. Trhy probíhají celý den, večer a o víkendech se koná kulturní program. Je to volně přístupná akce.

Typ akce, počet návštěvníků:

Desítky tisíc návštěvníků, celkem 200 stánků. Na velké části z nich se prodávají nápoje – mošt, punč, svažené víno atd.

Co dělají eko:

- Nápoje se prodávají pouze v keramických hrnčících (několik stylových potisků) nebo ve vratných plastových kelímčích. Záloha na hrníček je 70 Kč, na kelímek 40 Kč.
- Při nákupu dalšího nápoje prodejce hrníček/kelímek vymění za nový, případně je možné hrnek/kelímek vrátit u výkupního stánku. Použité hrnky jsou shromažďované a odvážené k umytí – do kapacitní mycí linky v Soběslavi (180 km). Velká vzdálenost dost snižuje ekologičnost postupu, ale výběr je výsledek veřejné zakázky. Opakovaným použitím kelímků se ušetří cca 6,5 tuny odpadů.
- Stánkaři se na financování systému podílejí podle počtu vydaných nápojů (použitých hrnků). Jako benefit dostávají výtěžek z hrnečků, které návštěvníci nevrátí.

Čejkovické bylinkové slavnosti 2016

Každoroční slavnost v areálu firmy Sonnentor (zpracovatel a výrobce bylinných směsí a čajů). Divadlo, ochutnávky, exkurze, řemeslný trh, biojarmark. Vstup na akci je volný.

Typ akce, počet návštěvníků:

Cca 8000 (rok 2015), v areálu firmy v obci Čejkovice (jižní Morava). Odehrává se převážně pod širým nebem (divadlo, trh, ochutnávky), zčásti ve výrobních prostorách firmy (exkurze).

Co dělají eko:

Od roku 2016 postupují podle konceptu Zero Waste (nulový odpad).

- Všichni stánkaři musí nakoupit jednotné jednorázové nádoby z kompostovatelného plastu.
- Dodavatel je předem nasmlouván (výhodná cena), stánkaři si objednávají individuálně dle vlastní potřeby (zařizují si to sami, ne pořadatel).
- V areálu je umístěno několik sběrných míst na třídění odpadu s obsluhou, která kontroluje správnost třídění.
- Pořadatel zajišťuje odvoz a zkompostování odpadu.
- Na akci mají velký prostor neziskové a ekologické organizace (informační stánky), v prodejní části jsou pouze řemeslníci a lokální zpracovatelé a producenti potravin.

Příloha 1: Seznam vybraných ekoznaček a certifikátů

Název certifikátu	Logo	Popis – co řeší?	Komodity
Produkt ekologického zemědělství – bio		Zemědělská produkce s ohledem na životní prostředí a životní pohodu zvířat. Nepoužívají se umělá hnojiva, toxické postřiky, zbytečná léčiva apod.	Potraviny a potravinářské výrobky. Z ekologického zemědělství může být i textil (označený „organic“ a s jinými logy).
Fair trade		Garance důstojných pracovních podmínek, spravedlivá odměna, zákaz dětské práce, rozvojové příspěvky.	Potraviny a nápoje z tropických a subtropických zemí – káva, čaj, kakao, džusy, tropické ovoce aj., rukodělné výrobky. Srovnatelné certifikáty existují i pro řezané květiny a textil (jiné logo a certifikační společnosti). www.fairtrade-cesko.cz www.nazemi.cz
Regionální produkty		Výrobky a služby s vazbou na region, od místních producentů.	Potraviny, drobné výrobky, služby. www.regionalni-znacky.cz
Regionální značka Tradice Bílých Karpat (Zlínský kraj)		Výrobky a služby s vazbou na region, od místních producentů.	Potraviny, drobné výrobky, služby. www.tradicebk.cz

Název certifikátu	Logo	Popis – co řeší?	Komodity
Český výrobek		Výrobky z čistě českých surovin, případně s vysokým podílem české produkce.	Potraviny a zpracované potravinářské výrobky v mnoha kategoriích. www.pkcr.cz
Regionální potravina		Výrobky oceněné v regionálních potravinářských soutěžích, vysoký podíl českých surovin, výrobky specifické pro daný region.	Potraviny a zpracované potravinářské výrobky v mnoha kategoriích (držení je časově omezené na několik let po výhře v soutěži). www.regionálnipotravina.cz
Ekoznačka EU		Výrobky a služby s nižším dopadem na životní prostředí.	Mnoho nepotravinářských výrobků, některé služby – papír, kancelářské potřeby, nátěry, posypy atd. Seznam držitelů na: www.ekoznacka.cz
Ekologicky šetrný výrobek		Výrobky a služby s nižším dopadem na životní prostředí.	Mnoho nepotravinářských výrobků, některé služby – papír, kancelářské potřeby, nátěry, posypy atd. Seznam držitelů na: www.ekoznacka.cz
Forest Stewardship Council		Garantuje šetrné obhospodávání lesů, citlivou těžbu, zakazuje ilegální těžbu. Kontrola probíhá na všech stupních zpracování.	Dřevo a výrobky ze dřeva, papíru a celulózy. www.czechfsc.cz

Příloha 2: Informační zdroje aneb Kam pro další rady?

www.ekoporadna.cz – síť ekologických poraden. Zajímavé tipy, užitečné návody, ekoporadenské dotazy, publikace, online kurzy aj.

www.ekoznacka.cz – informační webové stránky České informační agentury pro životní prostředí věnované ekoznačení a ekoznačkám, seznamům certifikovaných výrobků a normám (Ekologicky šetrný výrobek a Ekoznačka EU)

www.zeleneuradovani.cz – obsáhlé webové stránky zaměřené na ekologický provoz úřadů a organizací a správné nakupování, konkrétní návody, studie a publikace, odpovědné zadávání veřejných zakázek (environmentální a sociální kritéria)

www.czechfsc.cz – udržitelná produkce dřeva, certifikace výrobků ze dřeva, přehled prodejců a výrobků na trhu v ČR

www.uspornespotrebice.cz – obsáhlá databáze úsporných spotřebičů (nezávislá, energetické štítky a další parametry)

www.adresarfarmaru.cz – velké množství faremních zpracovatelů a prodejců (a dodavatelů)

www.nazemi.cz – webové stránky neziskové organizace NaZemi, vše podstatné o fairtradové certifikaci, pěstování v rozvojových zemích a produktech

www.stoppalmovemuoleji.cz – proč se vyhnout palmovému tuku, výrobky bez něj, souvislosti pěstování a používání, certifikace

www.veronica.cz – stránky ekologické poradny Veronica. Řada dobrých tipů a návodů pro domácnost, kancelář i zahradu. Témata: zelená domácnost a nakupování, zelená kancelář, ochrana klimatu, ekologické stavitelství, přírodní zahrady, voda, ovocnářství, regionální rozvoj.

www.VyrobyZKraje.cz – online katalog regionálních výrobců ve Zlínském kraji

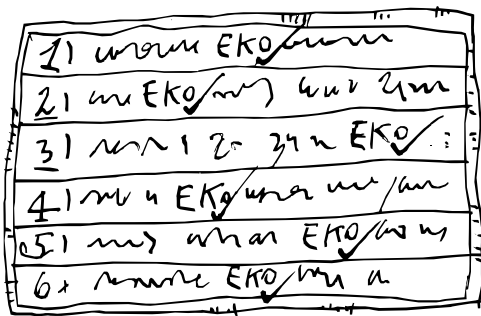
www.tradicebk.cz – stránky regionální značky Tradice Bílých Karpat

www.regionalni-znacky.cz – stránky Asociace regionálních značek ČR

www.veronica.cz/ekoakce

Zde si můžete stáhnout vzor informačního panelu pro vaši ekoakci a brožuru v pdf.

Příloha 3: Co všechno děláme eko? Kontrolní seznam pro pořadatele akcí

Seznam je možné použít jednak pro interní kontrolu, ale také pro prezentaci vlastního zodpovědného přístupu. Pokud si tento přehled (nebo jeho verzi upravenou do grafické podoby odpovídající vaší akci) vytisknete, můžete na něm vyznačit, které body splňujete, co se zlepšilo od poslední akce atd. Údaje můžete vkládat i do tabulky a značit si: plníme – plníme částečně – neplníme – irrelevantní.

Seznamy jsou rozlišeny pro větší akce (zejména venku nebo v přírodě) a pro menší akce (zpravidla v interiéru, typu konferencí a seminářů).

Festivally, slavnosti, hody, koncerty

Místo konání

- ☑ Místo konání je dobře dostupné pro účastníky i pro pořadatele a techniku.
- ☑ Akce na vybraném místě nepoškodí přírodu (odpady, hlukem, dopravou...).

Odpady

- ☑ Nepoužíváme jednorázové nádoby.
- ☑ Kelímky jsou vratné.
- ☑ Používáme rozložitelné nádoby a zajišťujeme jeho opětovný sběr a kompostování.
- ☑ Třídíme alespoň základní složky odpadů (papír, plasty, sklo, kovy, bioodpad) a zajišťujeme, aby byly komodity vytříděny správně.

Občerstvení

- ☑ Na akci upřednostňujeme regionální produkty a místní speciality.
- ☑ Na akci nabízíme biopotraviny a fairtradové výrobky.

- ☑ Na akci je nabídka potravin a nápojů vhodných pro děti (málo sladké, mastné či slané) a zdravějších potravin.
- ☑ Vyhýbáme se palmovému tuku.

Doprava

- ☑ Místo konání je dobře dostupné veřejnou dopravou.
- ☑ Podporujeme účastníky, kteří přijdou pěšky nebo přijedou na kole.
- ☑ Informujeme o možnostech veřejné dopravy.

Energie

- ☑ Používáme elektřinu z obnovitelných zdrojů.
- ☑ Používáme úsporné spotřebiče a osvětlení.
- ☑ Využíváme solární ohřev vody.

Propagace

- ☑ Propagujeme hlavně nehmotně (rozhlas, internet).
- ☑ Plakáty tiskneme jen v nezbytném počtu na recyklovaný papír a netoxickými barvami.
- ☑ Propagační/upomínkové předměty, jsou-li nutné, máme od místních výrobců nebo s ekoznačkou.

Nakupování

- ☑ Nakupujeme jen nezbytné věci. Je-li to možné a vhodné, tak si některé věci (např. techniku) půjčujeme třeba z půjčovny anebo sdílíme.
- ☑ Nakupujeme trvanlivé věci s důvěryhodnou ekoznačkou.
- ☑ Nenakupujeme jednorázové výrobky (utěrky, baterie...).

Ochrana životního prostředí

- ☑ Minimalizujeme hluk.
- ☑ Svítíme jen tam, kde je to skutečně potřeba.
- ☑ Nepoužíváme hlučné a toxické ohňostroje a podobné zábavy.

Sociální souvislosti

- ☑ Zpřístupňujeme akci handicapovaným, rodičům s dětmi apod.
- ☑ Vytváříme příjemné prostředí pro všechny.
- ☑ Akce je nekuřácká.
- ☑ Pomáháme místním a znevýhodněným lidem, zapojujeme je do přípravy, usnadňujeme jim přístup na akci.

Osvěta

- ☑ Informujeme o tom, co děláme dobře a zodpovědně.
- ☑ Poskytujeme prostor na akci pro ekologické a prospěšné organizace.

Pořadatel

- ☑ Fungujeme a nakupujeme podle zásad ekologického provozu.

Akce v interiéru: porady, semináře, školení, konference

Místo konání

- ☑ Preferujeme prostory s environmentálně šetrným provozem.

Odpady

- ☑ Nepoužíváme jednorázové nádoby.
- ☑ Nepoužíváme jednotlivá balení (cukru, kávy, smetany apod.).
- ☑ Třídíme alespoň základní složky odpadů (papír, plasty, sklo, kovy, bioodpad) a zajišťujeme, aby byly komodity vytříděny správně.

Občerstvení

- ☑ Na akci upřednostňujeme regionální produkty a místní speciality.
- ☑ Na akci nabízíme biopotraviny a fairtradové výrobky.
- ☑ Upřednostňujeme vodu z kohoutku.
- ☑ Používáme nápoje ve vratných obalech.
- ☑ Vyhýbáme se palmovému tuku.

Doprava

- ☑ Místo konání je dobře dostupné veřejnou dopravou.
- ☑ Podporujeme účastníky, kteří přijdou pěšky nebo přijedou na kole.
- ☑ Informujeme o možnostech veřejné dopravy.

Propagace

- ☑ Propagujeme hlavně nehmotně (rozhlas, internet).
- ☑ Plakáty tiskneme jen v nezbytném počtu na recyklovaný papír a netoxickými barvami.
- ☑ Propagační/upomínkové předměty, jsou-li nutné, máme od místních výrobců nebo s ekoznačkou.
- ☑ Květiny na výzdobu nebo jako dárky používáme z místních zdrojů, případně s důvěryhodnou ekoznačkou.

Nakupování

- ☑ Nakupujeme jen nezbytné věci.
- ☑ Nakupujeme trvanlivé věci s důvěryhodnou ekoznačkou.
- ☑ Nenakupujeme jednorázové výrobky (utěrky, baterie...).

Sociální souvislosti

- ☑ Akci zpřístupňujeme handicapovaným, rodičům s dětmi apod.
- ☑ Vytváříme příjemné prostředí pro všechny.
- ☑ Akce je nekuřácká.
- ☑ Pomáháme místním a znevýhodněným lidem, zapojujeme je do přípravy, usnadňujeme jim přístup na akci.

Osvěta

- ☑ Informujeme o tom, co děláme dobře a zodpovědně.
- ☑ Poskytujeme prostor na akci pro ekologické a prospěšné organizace.

Pořadatel

- ☑ Fungujeme a nakupujeme podle zásad ekologického provozu.

Námět pro pořadatele

Vytvořte tabuli s políčky, kde na každém bude jedno tvrzení a dostatečné množství prostoru. Podklad musí být buď vhodný pro zapichování špendlíků, nebo pro uchycení magnetů.

Na každé pole napište prohlášení, ke kterému se mohou účastníci přihlásit. Pokud je jim blízké a plní ho, tak si k němu mohou připíchnout špendlík (přípevnit magnet). Čím více špendlíků, tím více lidí ho plní. Je to průzkum postojů mezi účastníky, nenásilná osvěta a zároveň to ukazuje environmentální uvědomělost pořadatele. Ukázka je na fotce na straně 22.

Příklady tvrzení:

- „Přijel/a jsem na kole nebo na koloběžce.“
- „Přijel/a jsem vlakem nebo autobusem.“
- „Nepoužívám jednorázové kelímky na nápoje.“
- „Nepoužívám zbytečné obaly.“
- „Třídím odpad.“
- „Chovám se ohleduplně k ostatním i k přírodě.“
- „Doma v zimě topím na 20-22-24-26 °C.“ (rozmezí, které se vyznačí)
- „Maso jím: vůbec – max. 2x týdně – téměř každý den.“ (rozmezí, které se vyznačí)

Jiná možnost: Ekologický institut Veronica používá při svých akcích tabuli, kde pomocí špendlíků vyznačí, které environmentálně šetrné „vychytávky“ při akci použil. (pdf si můžete stáhnout na www.veronica.cz/ekoakce)

NA NAŠICH AKCÍCH SE CHOVÁME EKOLOGICKY ŠETRNĚ!

- PŘI PŘÍPRAVĚ SEMINÁŘE POUŽÍVÁME EKOLOGICKY ŠETRNĚ MATERIÁLY. V NAŠÍ VÝBAVĚ NECHYBÍ RECYKLOVANÝ PAPIR S EKODNAČKOU, FLY BA VODNÍ NÁDÍ, PSÁCI POTŘEBY S MĚNITELNÝMI NÁPLNĚMI. OBČERSTVENÍ OD NÁS DOSTANETE NA TALÍŘÍCH, KÁVA A VODA VE SKLENICÍCH A HRENEČKÁCH, VYHÝBÁME SE PLASTOVÝM KELÍMKŮM A TÁČKŮM NA JEDNO POUŽITÍ.
- PŘI DOPRAVĚ NA AKCI PREFERUJEME VLASTNÍ NOHY. JEDNÍ KOLÍČÍ VE VEŘEJNOU HROMADNOU DOPRAVU. MATERIÁLY NA SEMINÁŘ SKLÁDÁME BUĎ DO BATOŮ A PŘEPRAVUJEME NA ZÁDEK, NEBO SÁHNEME PO RUČNÍM VOZÍKU, POKUD PŘEVÁŽÍME VELKÝ NÁKLAD. OBJEDNÁME SI AUTODOPRAVCE.
- K VÍTÍ A PŘÍPRAVĚ NÁPOJÍ POUŽÍVÁME VODU Z KOUHOUTKI. OPROTI KOUPI BALENĚCH VOD SE TAK NEPODÍLÍME NA ZBYTEČNÉ SPOTŘEBĚ NEHODNOVITELNÝCH ZDROJŮ (BOPA JE VÝCHOZÍ SUROVINOV JAK PRO NÁFTU, TAK PRO PLAST) A NEPRODUKUJEME ZBYTEČNÝ ODPAJ.
- NABÍDÍME LI NA AKCI OBČERSTVENÍ. PŘI JEHO VÝBĚRU A PŘÍPRAVĚ PREFERUJEME MÍSTNÍ VÝROBY OD DROBNÝCH PODNIKATELŮ. IDEÁLNĚ S CERTIFIKÁTY, KTERÉ ZARUČÍ JEJICH EKOLOGICKOU PŘÍZNIVOST (FAIR TRADE, BIO, EKODNAČKY, CERTIFIKÁTY ODMÁČKUJÍCÍ PŮVOD VÝROBKU). OBČERSTVENÍ ZAHŮJÍME VEGANSKĚ. PŘÍPADNĚ VEGETARIÁNSKĚ - VYNECHÁMÍM MASA. POPŘ. VEŠKERÝCH ŽIVOČIŠNÝCH PRODUKTŮ SMÍŠUJEME UTUPEMÍ HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT I EKOLOGICKOU LÁTEK BŮHŮ SEMENŠŮ, BESED, KONFERENCÍ A JINÝCH AKCÍ. ČIUTÍM VEGANSKÁ STRAVA V BIO KVALITĚ PŘEDSTAVUJE EKOLOGICKY NEPŘÍŠNĚJŠÍ VARIANTU ZPŮSOBU STRAVOVÁNÍ.
- CHCETE LI SE DOTYČNĚT VÍCE O TOM, JAK „OTELENIT“ VÁŠ ŮRAD. PROVOZ. OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI, VEŘEJNOU INSTITUCI NEBO VÁŠÍ DOMÁCNOST, NEVÁHEJTE SE NA NÁS OBRAZIT!

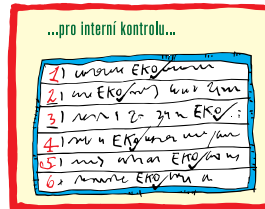
veronica
EKOLOGICKÝ INSTITUT

WWW.VERONICA.CZ/ZELENEURADOVANI

NA TĚTO AKCI:

POUŽÍVÁME RECYKLOVANÝ PAPIR.	I VEGAN SE NASYTI
☐ POUŽÍVÁME PAPIR ZÁSADNĚ Z OBOD STRAN A ŠETRNĚ JIM	☐ ORGANIZÁTOŘI SE DOPRAVILI VEŘEJNOU DOPRAVOU
☐ OBČERSTVENÍ PODÁVÁME NA ODMÁČKOVANÉM NÁDOBÍ	☐ ORGANIZÁTOŘI SE DOPRAVILI NA JEZDĚM KOLE/PĚŠKY
☐ KÁVA JE S CERTIFIKÁCI FAIR TRADE.	☐ MATERIÁLY JSEMĚ PŘEPRAVILI RUČNÍM VOZÍKEM.
☐ OBČERSTVENÍ JE Z LOKÁLNÍCH SUROVIN	☐ PODÁVÁME VODU Z KOUHOUTKI.
☐ OBČERSTVENÍ JE V BIOKVALITĚ.	☐ POUŽÍVÁME EKOLOGICKY ŠETRNĚ PSÁCI POTŘEBY.
☐ OBČERSTVENÍ JE VEGETARIÁNSKĚ.	☐ PRO PŘEPRAVU OBJEMNÝCH MATERIÁLŮ JSEMĚ OBJEDNALI AUTODOPRAVCE.
☐ OBČERSTVENÍ JE VEGANSKĚ	☐ DOPORUČIL JSEMĚ VÁM, AT SE PŘEPRAVÍ NA SEMINÁŘ VEŘEJNOU HROMADNOU DOPRAVOU.

www.tradicebk.cz, www.veronica.cz

© Tradice Bílých Karpat, z. s., ZO ČSOP Veronica, 2016
ISBN 978-80-87308-34-9 (ZO ČSOP Veronica)

Publikace byla finančně podpořena v grantovém řízení Ministerstva
životního prostředí a nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.